

Mediji i dijete

Mediji u kontekstu utjecaja na cjelokupnu ličnost podrazumijevaju televiziju, kompjuter i mobitel. Oni imaju svoje dobre i loše strane. One dobre su da nam omogućuju brzu i hitnu komunikaciju. Imaju ključnu ulogu u širenju znanja u današnjem društvu. Osim što informiraju i zabavljaju, imaju i važnu ulogu u utjecaju na ličnost svojih korisnika, odnosno u njihovom odgoju i obrazovanju. Sav je program na televiziji edukativan. Pitanje je samo: „Čemu nas uči?“

U današnjem svijetu punom problema mediji omogućuju bijeg od stvarnosti i uživanje u jednom sasvim drugom svijetu, svijetu u kojem se i najteži problemi mogu riješiti u kratkome vremenskom roku.

U današnjem društvu sve vrvi informacijama. Informacije se stvaraju, mijenjaju, prenose, kupuju i prodaju. Moglo bi se reći da bi čovjek bez informacija, bez spoznaja o novim znanjima i tehnologijama teško preživio.

Loše strane medija su direktni agresivni i pornografski sadržaji, neselekcionirane scene, model ponašanja osobito u predškolsko doba, reklame, “televizijski život”, zdravlje, razvoj ovisnosti, pretilost i slično. Indirektno osiromašuje obiteljske interakcije, dinamiku zbivanja, utječe na kvalitetu slobodnog vremena, na gubitak koncentracija i pažnje, te na gubitak emocija.

Što je s djecom?

Jeste li znali?

1. Da će prosječno dijete do svoje osamnaeste godine preko medija vidjeti 200 000 simuliranih nasilnih djela i više od 16 000 dramatiziranih ubojstava (Trend, 2007.)?
2. Da 89 % svih video igrica ima nasilne sadržaje (Bilić, 2010.)?
3. Da se u akcijskim video igricama svake minute ubije prosječno 2,3 osobe dok se u „pucačinama“ taj broj penje na čak 23,8 osoba (Bilić, 2010.)?
4. Da je svako peto dijete nekoliko puta ili često primalo uvredljive poruke ili komentare putem Facebooka, a svako drugo dijete je to doživjelo barem jedanput (Poliklinika za zaštitu djece Grada Zagreba, Hrabri telefon, 2013.)?

Kako nasilni sadržaji utječu na nas?

- Ubrzavaju otkucaje srca i ritam disanja.
- Nasilje se počinje doživljavati normalnim, svakodnevnim ponašanjem i primjerenim načinom rješavanja sukoba.
- Dovode do smanjene empatije (prije svega do manje suosjećanja sa žrtvama nasilja).
- Osobe izložene velikim količinama nasilnih sadržaja svijet doživljavaju nasilnijim i opasnijim mjestom nego što on uistinu jest.
- Uzrokuju osjećaj straha da i same ne postanu žrtvom nasilja.
- Potiču nasilno ponašanje.

- Povećavaju krvni tlak i dovode do pojačanog znojenja.
- Dovode do navikavanja na nasilje i veću toleranciju prema nasilju.

Izloženost nasilnim sadržajima neće jednako utjecati na sve osobe. Takvi će sadržaji prije svega imati veći utjecaj na djecu, osobito onu mlađu, i to više na dječake nego na djevojčice.

Mediji su već na trećem mjestu po snazi utjecaja na razvoj djece, nakon roditelja i vršnjaka!

Televizija je potencijalno najmoćniji masovni medij i djeci je zanimljiva iz nekoliko razloga. Plijeni pažnju odraslih i djece, a kao “pokretna kutija” služi i kao svojevrsni baby-sitter tj. dadilja. Istraživanja u svijetu (Europa i SAD) pokazuju da 60% domaćinstva imaju uključen televizor cijeli dan (do 10 sati), da se djeca više druže s TV-om nego s vršnjacima i roditeljima, a pasivno promatranje programa dovodi do oponašanja od strane djece, pa i odraslih – tjelesni izgled, seksualnost, zdravlje, način zabave...

Televizija ima umirujuću uloga, ponekad je samo navika jer je raspoloživa tijekom cijelog dana s raznovrsnim TV programima. Česti uzrok pretjeranog gledanja je nepostojanje braće/sestara ili vršnjaka za igru, te sve veća zaposlenost roditelja.

Istraživanja su pokazala da:

- oko 1/5 djece razmjerno malo gleda televiziju
- 1/3 djece su oni koje bismo mogli nazvati potencijalnim “ovisnicima” o televiziji
- djeca prosječno gledaju televiziju oko 3 sata dnevno.

Pretjerano gledanje televizije stvara izmišljeni svijet, izaziva lažna sjećanja – djeca postaju mali odrasli, ponašaju se i govore kao da su zrelija i starija, uzrokuje probleme s koncentracijom i pažnjom – nerealno brzi ritam izmjene prizora u emisijama može izmijeniti normalni razvoj mozga, a on se razvija tijekom prve tri godine (u tom periodu i ne bi smjelo biti gledanja televizije). Posljedice su manjak sna, nemir, ravnodušnost, agresivni oblici rješavanja problemskih situacija...

Pretjerano gledanje televizije će utjecati na odgoj kroz manjak autoriteta, manjak moralnih vrijednosti, slabiju povezanost roditelja i djeteta, otuđenost između članova obitelji.

Utjecaji video-igrice na živčani sustav

Što više vremena dijete provodi gledajući televiziju i igrajući video-igre, to se više navikava orijentirati na snažne podražaje i impulzivnu akciju. U stvarnom svijetu podražaji su mnogo blaži, a aktivnost obično usporenija. Javlja se dosada i dijete počinje tražiti sve snažnije podražaje u okolini.

Televizija i video-igre istovremeno izazivaju snažne osjećaje i potrebu za akcijom. Tako se nakuplja živčana i mišićna napetost. Nakon što se 'vraća u stvarni svijet' djetetu je teško naći način izražavanja i otpuštanja te energije i napetosti. Vjerojatno i sami možete primijetiti sličan nemir, ako ste navikli na dinamičan posao i odjednom odete na duži neaktivni odmor ili bolovanje. Slično je s ljudima koji su tek umirovljeni.

Danas Unicef i Agencija za elektroničke medije žele kroz kampanju „Birajmo što gledamo“ podići razinu svijesti o važnosti medijskog opismenjavanja roditelja i djece. Svakodnevni izbor što i kako naša djeca gledaju i kako se nose sa sadržajima u medijima, oblikuje njihove društvene odnose, ali i vrijeme raspoloživo za školu i druge aktivnosti. Istraživanja pokazuju da djeca povećavaju potrošnju medija i to najčešće rade korištenjem više medija istodobno a uloga medija prepoznata je kao središnja u procesima socijalizacije i emocionalnog razvoja tijekom ranog djetinjstva. U sklopu kampanje snimljena su tri videospota s temama; nasilje, neprimjereni sadržaji i nerealne medijske slike.

Preporuka:

1. Imati jedan TV u kući, nikako TV u dječju sobu.
2. Dijete do treće godine ne bi smjelo gledati televiziju jer se do tada formira mozak.
3. Preuzmite odgovornost (za vrijeme učenja i pisanja, te jela nemojte imati uključen TV, gledajte TV jedan do dva sata dnevno, razmišljajte o televiziji kao povlastici, obratite pozornost na sadržaje koje dijete gleda, razgovarajte i komentirajte ono što dijete gleda, nemojte koristiti tv kao dadilju, uvedite pravila, ugasite tv kad nitko ne gleda).
4. Prikladni sadržaji za djecu: prihvatljivi crtani filmovi, obrazovne i dokumentarne serije u skladu s uzrastom, filmovi o stvarnom životu, dječji filmovi.
5. Neprikladni sadržaji: nasilni sadržaji, filmovi strave, pornografski sadržaji, sapunice, show magazini, reklame...
6. I sami što manje gledajte TV, djeca vas oponašaju.
- 7.

Iskoristite vrijeme bez medija u radu, druženju, igri i zabavi!

Roditelji, preuzmite odgovornost za slobodno vrijeme Vašeg djeteta!

Tanja Cvijanović, socijalni pedagog

Literatura:

Naše dijete, videoigre, Internet i televizija – Nessia Laniado, Studio TIM, Rijeka, 2005.
Daljinski upravljani - Aric Sigman, Ostvarenje, 2010.